

SETMANARI DEFENSOR DELS INTERESSOS DE LA COMARCA Y PORTAVEU DEL
CENTRE CATALANISTA.

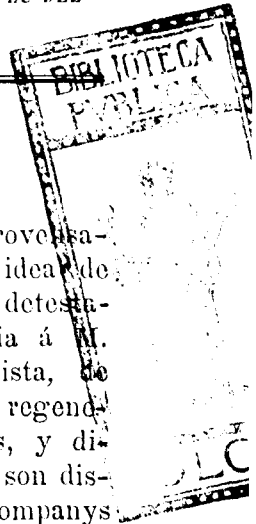
LOS FELIBRES A SCEAUX.

Los Felibres parissenchs ó sia la colonia de poetas provençalenchs residents á París han tingut la mala venturada idea de nombrar president de sa festa anyal celebrada á Sceaux al detestable autor de la vida de Jesucrist tan execrada per la Iglesia á M. Renan. No cal dir que la causa del renaixement regionalista, de Fransa no hi ha guanyat res. Tota la grandesa de la ideya regeneradora que entranya lo felibratge ha quedat reduhida á res, y dihem á res perquè segóns lo *gran pensador* ha expressat en son discurs de gracias la gran festa es sols un peu perquè los companys del mitj-dia pujan fer junts un bon apat ó millor dit una alegre xirinola única cosa positiva segóns ell que 'l home pot treure de aquest mon.

Ja fa alguns anys que se nota que 'l felibrisme francès va per mals camíns, pero may com aquest lo verb regionalista havia quedat tant fet malbé en boca precisament de qui semblava que mes interés había de tenir en enaltirlo ¿Será que M. Renan es de aquells homes destinats á enlletjir y destruir tot quant tocan? Aixís ho sembla. posat á historiador de Jesucrist volgué enaltirlo y sublimarlo com á home, presentantlo com lo talent mes gran que han vist los sigles. Pero li negá la essencia divina y lo convertí en un farsant. Avuy vol enaltir y ponderar lo moviment particularista pero li quita sa essencia, per dirho aixís, divina y lo converteix en una carnavalada.

Vegis á aquest propòsit lo que diu *La Renaixensa*:

«Diumenge passat fou la diada de la festa anyal dels felibres parissenchs y es precís que 'n diguem alguna cosa enguany, en que

no sia mes que pera fer anotar que la causa del Mitjdia no hi ha guanyat gran cosa.

Diferentas vegadas nos hem condolgut de la falta d'intimitat que 'n nota entre las literaturas meridionals de Fransa y la literatura catalana; diferentas vegadas hem llegit en revistas literarias francesas retrets que demostran cert desitj d'intimar ab nostres literats, per part dels literats *provencals*—usem aquest mot pera compendrer ab un sol calificatiu á tots los literats particularistas de Fransa.—Pero 'ns guardariam bé d'assenyalar com á patró á copiar ó com á exemple á seguir lo moviment provencalista, y molt menos lo moviment provencalista parissench.

Al contrari, de uns quants anys ensá hem procurat demostrar ab fets que aquells homes nos han proporcionat que 'l regionalisme á Fransa ha fet algún camí mes aviat á pesar de aquesta gent que no pas perquè son esforços hi ajudi per gran cosa.

Los felibres de París son gent alegre, divertida; saben fer broma de bona lley, broma mes ó menos provencal pero tot broma de veras.

Los Jochs Florals los presideix un gran home, una celebritat cada any. No podrá, donchs, sorprendrens que escullissen un any al senyor Ruíz Zorrilla pera donar caràcter á la festa: tractavan de afirmar sas simpatías ab los literats d'aquesta banda dels Pirineus, y naturalment, lo nom del senyor Ruíz Zorrilla s' imposava baix lo punt de vista literari, son según nom de casa gosa de universal fama. Com á regionalista..... si fa ó no fa ho es tant com ells!

No havia de sorprendrens enguany la elecció de M. Renan: se tractava segons sembla d'afirmar la solidaritat de la renaixensa literaria regional, y M. Renan es un bretó, un celta de primera forsa. Sobre tot es una figura que fa festa.

Lo discurs de M. Renan ha sigut lo que era d'esperar: una manifestació contra 'l provençalisme, feta en francés pera que la causa regionalista, hi guanyés més. Ben lluny de nosaltres lo pretendre que tots los pobles del Mitjdia reivindiquin sa personalitat perduda: semblant pretensió fora eixir de un mort que ressucités person propi esforços; pero al menos tenim dret á demanar una mica de consecuencia als provencalistas parissenchs que per poetas que sían, per amants de la broma que sían, homes han d' ésser, ja que 'n tenen la edat y 'n volen fer los ayres.

Voldríam tenir davant dels ulls tot lo discurs de M. Renan: esperem llegir-lo en alguna revista de las que la colla provensalista pot disposar, per ara hem d'accontentarnos ab las engrunas que 'l telégrafo 'ns ha donat que hem de suposar son las mes substanciosas de aquells importants parlaments.

«M' heu omplert de goig, ha dit, al venir fà uns quants dias á buscar-me en la cadira que 'm te clavavet ma vellesa pera associarme á vostras festas. M' agrada molt trovar-me entre gent que encara sab dicertirse. És tant raro y es tant bó! Després d' haver reflexionat molt sobre l' infinit que 'ns rodeja, he alcansat descubrir que lo mes clar que hi ha es que no 'n sabrem may gran cosa. Pero una bondat infinita penetra la vida y estich persuadit que 'ls moments que 'l home concedeix á la alegría deuen contarse entre aquells en que respón millor als designis del Etern. Florián, vostre patró y lo gran mestre Voltaire eran d' aquest parer y heus aquí perquè tot aquest aparell de festivitats m' encisa.»

Heus aquí un dels párrafos que 'l telegrafo 'ns trasmet com á mes important. Busquem-ne un altre de característich. Anem al final del discurs:

«¡Visca 'l Mitjdia, senyors! lo Mitjdia, que en totas las épocas ha proporcionat una part tant capital á la gran selecció del geni francès! ¡Visca aquesta pobre Bretanya que heu volgut associar á vostra festa! Y després, visca París, la única ciutat del mon ahont succehix lo que aquí passa.—París, ciutat comuna ahont lo Bretó te sos perdons, lo meridional sas felibrejadas, ahont cadaseu expressa la poesia de sa terra nativa canta sas glorias locals, anyora son poble, malaheix la centralisació á son pler; París ahont cada provincia viu y floreix alguns cops ab mes activitat que á casa seva, ahont los sentiments mes diversos se traduhen tots en bon francès, llengua molt detestable quan es manejada per artistas com los vostres. Visca nostra estimada patria francesa, mare d' aquestas diversitats totas estimables, *totas excellents á sa manera!*»

Pera acabar, no mes hem de preguntárloshi als felibres si 'l moviment de renaixensa meridional está comprés en lo discurs presidencial d'enguany; si dihen que sí, los hi direm: pera arribar á n' aquest punt mes valdria que s' entretinguessen jugant á balas, á flendi, ó á pilota.

¡Son tan dolços los recorts de la infantesa!—S. F.»

Sols devem afegir, que si may arrivessim á veure nostre catalanisme en situació tal que 's pogues dir d'ell lo que del regionalisme provensalench ne diu en Renan, renegariam de lo que som.

SOBRE POESÍA POPULAR.

SR. D. MARIAN AGUILÓ.

Respectable senyor y estimat amich: Me dispensará, ab sa excessiva bondat, si sols de lluny á lluny me recordo de vosté cumplint en lo poch ó molt que puga las promesas que tantas vegadas i he fet de enviarli reculls de la poesia popular d'aquesta comarca.

Un servidor, amant com lo primer de la poesia moderna que to son *Leader* en Kichepin, y que escolta ab bonas orelas las notas discordants d'aqueixas *Odas Bárbaras* nascudas en terreno llatí, te encara sobrada fé y sobrat entusiasme envers aqueixas melancólicas veus del poble que 'ns pintan las costums de las passadas societats, y son un eco ben franch y expressiu de la espontaneitat de pensament y bondat y senzillesa de cor de nostres avis. Diu en Lassarte, que aixís com es nostre deber estimar als nostres fills sens oblidar á nostres pares, també es de nostra obligació estimar lo pervindre sens despreciar lo passat. Aixís penso jó y aixís me crech deu pensar tot home de cor, siga quina siga sa nacionalitat, y mes encara, si com lo del catalá son passat es gloriós.

Vosté que ha profundisat l'estudi de la poesia popular ja deu haver notát una cosa. Aquesta, al meu entendre, ha tingut tres épocas: la primera d'explendor, la segona de decadencia y la tercera de mort. La primera te un caràcter general; canta las costums de la terra, los amors del poble y de la noblesa, desde 'l senyor fins al Rey, y 'ls fets històrichs de trascendencia. Pero aquest últim aspecte de la poesia popular en sa primera época, que 'n podríam dir polítich, no reflecta res de lo que avuy es la política. Te sempre una aspiració ingénua y noble: res de intriga, res de fins particulars, res de vilesa, res de pervers rebaixement; no es la veu d'un *cap-de-colla*, es l'eco d'una opinió, es la noble aspiració de un poble que creu y espera de cor.

Mes tart, la poesia popular se localisá; no es ja sisquera comar-

cal, sino local. No falta pe 'ls pobles qui canti sas costuns mes remarcadas, no falta qui satirisi los fets y la manera d' obrar de aquest ó d' aquest altre bando, ja en lo negoci públich ja en sas festas y costums. Devegadas passa las parets del poble y s' atre-veix á satirisar ó ridiculisar la manera d' esser de sos vehins; passa á ser ja comarcal y te mes interés, perque despullantse del carácter genuinament local, animat sempre per la prosaica intriga, passa á ser mes fresca y expressiva, de mes amplitut y naturalitat, com á una mirada que se li aixampla l' horitzó. Tinch d' aquesta peesía alguns retalls pera enviarli, filla, segons crech, de la primera meytat del present sigle. La forma d' aquesta classe de poesia sol ser descuydada: aspira ja á tenir forma y artifici y no fa mes que produhir estrofas desgraciadas per la impotencia del pre-tenciós artista. Quan canta las lluytas políticas, se ressent de la baixesa de miras que informa la política dels nostres temps, com haurá pogut veure en las mostras que ultimament vaig enviarli. Quant cantan l' amor ho solen fer d' una manera grossera, oblidantse per complert del sentiment y de la senzillesa, que's lo principal encant de nostras antigas cansons.

En quant á la poesia popular de nostre temps, mes val no parlarne, puig dupto si 'n tenim. Es aquesta la época de la seva mort. ¿S' ha fixat en los *romansos* que produeix? Fa basca de llegirlos: ¡y 'l poble 'ls compra y 'ls canta pe 'ls carrers! Es veritat, son un reflecte de nostras costums y de las lluytas políticas de nostra societat; pero tot sent nostras costums dolentas y perversas nostras lluytas políticas, aquestas cansons tenen lo detestable mal gust de cantar sols la part mes cangrenada del mal, y per cert d' una manera péssima.

Veig, Sr. Aguiló que vaig estenentme en massas consideracions, y cabalment endressadas á qui menos las ha menester. Aixís, donchs, permetim que deixantme de lo que no es obligació meva, passi á donarli compte d' una troballa poética ben apreciable al meu entendre. Y comenso:

L' altre dia, trobantme d' excurció per las riberas del Ebre, van parlarne d' un poeta de Tivenys mort fa alguns anys, é ignorat fins avuy. Havent demostrat curiositat pera conèixer las obras d' aqueix home, varen esplicarme, que fa poch temps uns barcelonins s' entengueren ab sa familia y s' emportaren tots sos papers,

que digueren ser molt notables. No obstant, gracias á las vivas instigacions d' un amic, lograrem que buscant y mes buscant, trobessem una composició aislada entre vells y polsosos documents. La composició es la que mes avall li copio, ab sa mateixa ortografia, paraula per paraula, que sols per aquest concepte no deixa d' esser curiosa. La versificació, com notarà, es irreprotxable en forma y en conexió y expressió d' ideas. La combinació métrica, no te res de vulgar, y en conjunt, fa veure tot la experta ma d' un mestre. Es com segueix:

PRINCIPI Y POSTRES.

?Sabeu fills de Tiveñs, meus compatricis.
 Lo que moveu camorra aveu lograt?
 ?Sabeu lo que au guañat bobos de Coria?
 ?Pensaveu arribà fins á la gloria
 Cuan dieu, !fora arriendos! !libertad!!!!

?Sabeu lo que au lograt, fills del meu poble?
 Escolteu si voleu que os ú diré;
 Al secundá la veu de quatre plagues.
 Au quedat amarrats en mes bagues
 En nusos mol difícils de desfé.

De part de poquet tems, germans carissims
 Lo poble va marchan mol malament
 Uns criden per un cap, altres per atre
 Sent la causa de tot, uns tres ú quatre
 Que sols en les ambrolles van creixén.

Asó ú han atinat los que descollen
 Entre vatros, per sa capacitat,
 An atinat que en capa de beatos
 Sols procuran alguns burlàs de vatros
 En los seus artificis y maldad.

La sort los proteixis, pero paciencia,
 Detrás de tems doléu milló vindrá
 Y com lo nostre tems es de mudanses,

Ni pert ni perdrá may las confianses
Qui busca vostra piau y ben está.

Ya teniu que 'ls consums van per repartó
á boca plena riu qui us ha enganyat
Per cumplí son desitx, eixos subjectes
A copie de embolics, y de proyectes
Al seu poble natiu han embrollat.

Volien los consums, administrarlos
Pera pogué de tot traure partit
Com es propi de gen, de poc caracte
Trobarse disposats á tot mal tracte
Busqueu que tot redunde en son profit.

No ú han pogut lográ? pos crua guerra,
De medis vils y baixos, se han valgut,
Pera desprestixá la gen honrada,
Aveu embolicat en tal bugada
Al poble camorriste y cabetesud.

Deploro de tot cor, compatriotes,
Que sigau tan sensills, tan ignorans
Obriu un poc los ulls á la evidencia,
No cregau en una gen sense consciencia
Que no us darà ni mica de adelants.

Este poble, germans, molt mal se troba
Y no podém di res ni tu ni yó
Encara que veigam, ques fa un estrago
So pena de sufri lo cruel trago
De visitá per forsa á Nando Poó.

Ni sols se pot chistá ! cruel desgracia ;
Ningú pot esplayá, son interior
Pues ya llops disfressats, en pell de ovella
Atisbant al cordé, que du la esquella
Pera despedazarlo en tot furor.

Lligeula sense os, compatriotes,
Guardeu vostre malicia en un recó

Sufriu com à cristiàns teniu cachasa,
 Ya plourá (si Deu vol) dins vostra base
 Ya Parlareu en en vindre la ocasió.

Ara governan ells, quisá cuan prone,
 La truita tombará de baix á dal
 Assó no pot durá de cap manera
 Deu os achudará, teniu espera
 Que quedareu curats, de vostre mal.

FRANCISCO CURTÓ.

La poesia, com pot veure, es de un color local marcadíssim. No obstant se llegeix ab gust, perquè està versificada ab galanura, perquè son llenguatje es típic y expontáneo, perquè està revestida de noblesa y perquè està plena de pensaments originalíssims y de sabor popular, destacantse tots ells, ab marcada claretat; en suma, perquè s' hi veu lo trebàll de una má inteligent y una pensa clara y observadora.

La composició no té mes enllá de trenta ó quaranta anys. Lo original, que conservo està escrit en un paper apergaminat; te lo aspecte del paper de las escripturas que datan de mitjans del sigle. ¿ Tenia ó té vosté noticia de aquest poeta? Jo crech que qui aixó produhí tenia condicions pera produhir obras notables. No es probable que un talent com lo seu s' accontentés] en cantar sols las llaytas del seu poble; la perfecció ab que versifica indica que no era aquella la primera ni la centéssima vegada que ho feya. Si sentia la naturalesa y la cantava, havia de interpretarla admirablement, lo mateix que tot lo demés que inspira al artista.

Y respecte als senyors barcelonins que s' emportaren tots sos papers, ¿ no fora bó averiguar qui son, y quin objecte 's proposaren al apoderarse de sos escrits? Si res de notable produhí tal ingeni no hi ha dubte que entre 'ls tals papers está V. ab sa tant extesa relació entre 'ls literats cataláns y amants del *folk-lore*, podria treballar un poch en aquest sentit, puig no dupto que si lo-grava trobarlos, quelcom de bó ne treuria per sos interessants estudis sobre la peesia popular catalana. Per ma part, jo prego ó tots los que 'l present escrit llegeixin, s' interessin en aquest assumpto y procurin enterar á la Redacció de *Lo Somatent* de tot quant

sápigan y cregan oportú, á fi de donar llum y camí pera arribar á son descobriment. A més, quan tinga ocasió procuraré buscar indicis de part de la familia del difunt poeta.

Sens mes per avuy me despedeixo de V. oferintme novament son mes atent servidor y amich q. b. s. m.

COSME VIDAL.

Juny de 1891.

(De *Lo Somatent.*)

Noticias generals.

Avuy tindrà lloch l' inauguració oficial del «Veloz-Club Olotense» instalat en la planta baixa del Casino «Circulo Olotense». Pera major lluhiment del acte s' han convidat á la festa als socis de diferents centres velocipedistas de Catalunya. Ab tal motiu hi haurá il·luminió del local y s' hi tocaran sardanas llargas, y, á las sis del vespre, los Srs. convidats passarán á la Fonda del Parque ahont los Srs. Socis obsequiarán ab un ápat.

Nosaltres debem agrahir la invitació que nos ha fet 'l novell Club, al qui desitjem vida y prosperitat.

Segons noticias lo passat diumenge hi hagué en Amer una mitja revolució popular á causa del cobro d' un nou dret de porta s que l' Ajuntament acordá imposar sobre l' entrada de cereals á fi de cubrir ab son rendiment los atrassos que te la mencionada vila. Ignorem los detalls precisos del fet y hasta sa verdadera importancia y gravetat.

La comissió organitzadora de la Exposició de Bellas Arts segueix sos treballs de manera que dintre poch publicarà lo cartell de convocatoria. També ha quedat constituïda altre Comissió organitzadora per lo Certamen Literari d' enguany que está ja treballant ocupantse dels preliminars: á no sobrevenir cap incident tampoch tardará en publicar lo corresponent cartell.

Molt plujós ha estat lo temps durant aquesta setmana de manera que no semblava estiguéssim en l' estació que estem. Apesar

d' haver vingut molt be dita pluja no obstant ara convindria sol pera ferse las segas degudament.

De tot Catalunya s' están enviant adhesions al acte que 's tracta de celebrar pera protestar del acort de la Diputació de Barcelona, denegant la creació d' una cátedra de Dret civil català.

Lo jurisconsult català, Excm. Sr. D. Manuel Durán y Bas, habent rebut de la Comissió organitzada, fa temps, pera tributarli un obsequi, ab motiu de la defensa que de nostre Dret regional feu en las Corts, un artístich pergami ab una dedicatoria y un luxós album que conté 30,000 firmas.

Sembla que la Comissió organitzadora de la Academia del Notariat, ha acordat que en las sessions que aquesta celebre s' usi la llengua catalana.

Aquesta es la millor manera d' obrar pera conseguir lo que de altre modo se 'ns nega.

Remitits.

Al autor del article LAS MILLORAS LD' OOT.

Molt senyor meu: dispensi, que no tinc lo gust de conèixerlo. Vosté s' explica com un llibre en l' article del diumenge passat. De segur que si ensenyava un poch mes las dents ocupantse dels assumptos que en Olot y son terme se refereixen á milloras públicas, alguna cosa n' arrencaríam perquè 's concix que hi entén y sab hont jau la llebra.

Lo mal está, en que la premsa local, no 's ocupa gayre de aquets assumptos, y 'ls rutinaris de sempre, continúan fent de las sevas impunement; malgastant inútil y llastimosament los diners del públich. De lo que en Olot s' ha fet malbé en titoladas milloras públicas en l' espay de quinse anys, n' hi hauria per fer una catedral.

¿Vol comensar una campanya vigorosa contra 'ls paràsits tradicionals d' aquesta vila? ¿Ho vol fer? Dighilo clar, que també m'

hi he parat moltes vegades, y francament, al veure los disbarats que 's cometen, n' hi ha per llansar la barretina.

Si cadahú 's cuydava del seu ofici, no veuríam de temps ja casi inmemorial, tants pals plantats, guinyant y tirant rasants pels carrers y plassas, sens saber lo que 's patollan.

¿Es que nosaltres no hi tenim tant dret com ells á ficarhi 'l nas y á dir per lo menos lo que 'ns sembla? Ja las tirarem las rasants, pero será desde las columnas de L' Olotí, fentlos veure los patafis innumerables, descubrint cosas que 'l públich d' Olot y de la comarca ho agrahirá en lo fons de la ànima perquè te dret á que 's fassin milloras. Milloras vull dir; verdaderas milloras, que resultin en benefici de la vila y de la comarca no patafis y arreglos y pedassos y pegats que ningú demana.

Vaja contesti: si ho vol fer ja es hora, pel riu ó per las passeras, vosté en sab; una campanya desapassionada, ben dirigida, portaria grans resultats, no sols en la vila sinó en la rodalia, porque lo públich hi pendria gran interés, per tractarse dels seus beneficis y en poch temps veuríam desapareixer certs tipos que 's fican en cosas que no hi entenen, y sortirían personas competents y de mes responsabilitat que estudihantho y calculant lo que 's podria millorar, sense fer res perquè sí y á *capritxo* proposarian un verdader plan de milloras públicas, que donaria nova vida y elements nous, á carrers y plassas y á punts y fins á vehinats, completament abandonats per los homens d' ara.

Entre tant lo felicito per l' article del diumenge passat y disposi de son S. S. Q. B. S. M.

Un suscriptor á L' Olotí.

Cap inconvenient tenim en acceptar las invitacions del *suscriptor á L' Olotí*, cap inconvenient en prestar nostre humil cooperació á una bona capanya que posi de relleu las mil'oras mes indicadas y los disbarats á esmenar ó á prevenir, pero entenguís que nosaltres que estem disposats á posar lo dit en la llaga, respectem sempre la rectitut de las intencions. Volem dir que una campanya en pro de las milloras ó un estudi crítich de las fetas ó intentadas, no ha de degenerar may enveriuada filípica contra determinadas personas.

Ab aquestas salvetats ja pot tirar avant lo *suscriptor á L' Olotí* á qui de pas agrahim de tot cor los inmerescuts elogis fets á nostre tant modest com mal girbat treball.

EXTRACTO

DE LA SESIÓN DEL ILMO. AYUNTAMIENTO, 26 JUNIO DE 1891.

Se celebró en dicho día la sesión ordinaria de 2.ª convocatoria correspondiente á la semana actual, por no haber asistido el en que debía tener lugar número suficiente de Señores concejales para poder tomar acuerdos.

Declarada abierta por el Sr. Presidente el Secretario dió lectura al acta de la sesión anterior, la cuál fué aprobada por unanimidad, tomándose luego los siguientes acuerdos:

Aprobar el plano de las obras que D. Esteban Vidal trata de verificar en la fachada de la casa núm 7. de la plaza *Camp den Mas*.

Autorizar al Sr. Alcalde presidente y Comisión de Hacienda para que resuelvan lo que estén mas conveniente al objeto de recaudar por Administración el arbitrio impuesto sobre pesas, medidas, asientos y puestos públicos.

Que las tarifas vigentes para el adeudo de las especies sugetas al impuesto de consumos continúen rigiendo en el próximo año económico de 1891-92.

Quedar enterado de algunos importantes servicios prestados por los guardias municipales y serenos durante el trimestre actual, y que se una á sus antecedentes la relación presentada.

Secció religiosa.

Avuy diumenge 28. S. Lleó II papa y cf.

Dilluns 29. S. PÈRE y S. PAU apóstols.

Dimars 30. La Conmemoració de S. Pau apóstol y S. Marsal b.

Dimecres 1 de Juliol. S. Galo b. y Sta. Leonor mr.

Dijous 2. La Visitació de Ntra. Sra. y Sts. Procés y Martiniá mrs.

Divendres 3. S. Trifón y comps. mrs. y Sta. Mustiola vg. y mr.

Dissapte 4. S. Laureano b. y mr. y el beato Gaspàr de Bono cf.

QUARANTA HORAS.—Continúan en la iglesia de Ntra. Sra. del Turra.—La exposició de S. D. M. comensa á las 7.
